

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravnništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo, ne frankovana pisma ne sprejemajo.

Uredništvo je v Bemniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava enkrat na teden, nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 262.

V Ljubljani, v četrtek, 12. novembra 1903.

Letnik XXXI.

Številke naj govoré!

Mesta in veleposestniki to raje zdržujejo deželo. To je modrost, ki jo zmagujemo od liberalcev. Te-le misli podarja torkov „Narod“ v tem oziru:

1. Štiri petine vseh deželnih doklad plačujejo mesta in veleposestniki, kmet plačuje samo eno petino.

2. Od tega denarja se porabi za mesta komaj 8 %, vseh drugih 92 % pa se porabisamo za kmeta.

3. Ljubljana plačuje polovico vseh deželnih doklad, ima pa samo parkronic za gledališče. Skoro ves denar, kar ga ima dežela, dobi kmet.

I. Poglejmo si te trditve! Najprej moramo povdarjati, da je silno napačna misel, če se jemljejo samo deželne doklade (40 % na direktne davke, izvzemši dohodninski davek) za merilo, kdo zdržuje deželo. Samo dobra tretjina vseh dohodkov, ki jih ima dežela, izvira iz teh naklad. Druga tretjina se dobi iz deželnih doklad (40 %) na užitino od vina, vinskega in sadnega mošta, ter od mesa in od naklade na žganje in pivo. Malo manj nego tretjino pa tvorijo drugi dohodki (razne odškodnine, dohodki lastnega deželnega premoženja, državne podpore za kulturne in melioracijske namene itd.)

Evo zgled l. 1900!

Doklade na direktne davke so znašale dejansko 1.316.595,95 K, doklade na indir. davke in na pivo in žganje 1.305.692,45 K, drugih dohodkov je pa bilo 1.152.678,02 K, torej skupno 3.774.966,42 K.

In sedaj vprašujemo: Ali plačujejo tudi doklade na indirektno davke, in naklade na pivo in žganje samo mesta in veleposestniki? Ali se ne razdele ti dohodki na celo prebivalstvo? Večino tega plača večina ljudstva, ki je pri nas kmečkemu stanu. Na tem pač ni, kje ga plača, ali, ko kupuje vino, mošt, žganje, pivo ali meso v mestu ali na deželi. — Če torej vpije „Narod“, da štiri

petine vseh deželnih doklad plačujejo mesta in veleposestniki, pristavimo še temu, da bo slika popolna: Več nego štiri petine vseh deželnih doklad na indirektno davke in doklad na pivo in žganje plačal ljudstvo, katerega velik del pa vključuje nima nobene volilne pravice.

A vredno si je ogledati, kakšne so tiste štiri petine, ki jih plačujejo mesta in veleposestniki. Kar se tiče veleposestnikov, je menda »Narodu« res ušlo iz same lakajске servilnosti. Man bleibst hübsch lübslich servil; man hoift zu werden sehr viel. Ali se pojem našega veleposestva ne krije popolnoma s pojmom privilegirane kaste? Krog 80 večinoma zadolženih grajščin, ki niso vpisane v zemljiško knjigo, marveč v deželni deski — to je tisto veleposestvo, ki mu dela poklone list slovenske inteligence. Ali ni mnogo kmečkih posestnikov, ki plačujejo tudi po 100 in več gld. direktnega davka? In vsi ti so pomešani med tisto ubogo zatirano maso, ki jo imenujejo liberalni voditelji pol ljudi, ali z umiljivejšim izrazom: neumni kmetavzarji. Servil velja ti stranki; ali bo veljalo tudi sehr viel, dvomimo.

Zdaj pa mesta! Gotovo ne želi gospod poslanec dolenskih mest, da bi tu jeli razglabljanje davčno moč Višnje gore, ali Kostanjevice, ali drugih malih gnezdec, kjer gospodujejo izključno uradniki, ki ne plačajo nobenega solda deželnih doklad. Ta račun bi bil tako smešen, da bi si nesrečni pisec, ki je zapisal besedo mesta v zvezi s štirimi petinami deželnih doklad, utegnil kaj narediti. Edina Idrija pomenja tu med provincialnimi mesti res nekaj, a pač ne zato, ker je mesto, marveč ker je tam rudnik, ki plačuje veliko doklado deželi ne od »Narodovih« pristašev, marveč od tistega delavskega ljudstva žuljev, katerim liberalci ne privoščijo volilne pravice v dežel. zbor.

Ostaja še Ljubljana s svojo »polovico«, kakor je prijazno izračunal »Narodov« hitri računar. Izračunal pač, toda kako!

Vzemimo zopet l. 1900 in pogledajmo si davke, od katerih se plačujejo doklade:

Zemljiški davek za celo deželo K 997.510,04

na Ljubljano pride od tega „ 12.763,15

Hišno-razredni davek v celi deželi K 251.623 —

na Ljubljano pride od tega — — —

Krošnjaški davek, ki so mu prijazno odmerili deželno doklado za celo deželo K 20.546,68

iz Ljubljane ga pride „ 174,67

V vseh teh podatkih ne moremo zaslediti tiste polovice, ki vedó zanj pri »Narodu«, marveč vidimo, da Ljubljana plača nekaj manj nego stotidel vseh davkov in v tem tudi vseh deželnih doklad.

Pojdimo dalje in presodimo še tiste davke, kjer Ljubljana po številkah res več plačuje nego dežela:

1. Hišni najemninski davek za celo deželo K 390.835,42, za Ljubljano K 246.412,81.

Tu postojmo in se vprašajmo: Kdo pa plačuje ta hišni najemninski davek? Hišni posestniki, porečeš. Toda kako? S tem, da ga prevale na najemnike stanovanj. Ta davek ima po svojem bistvu popolnoma značaj indirektnega davka. Plačuje ga drugi, nego od katerega se pobira. In pri tem ne pozabimo, da so stanovanja razmerno tem dražja, čim manjša so. Manjših stanovanj je pa ogromna večina. In v teh stanovanjih prebiva v velikem številu ljudstvo, ki nima nobene volilne pravice, ljudstvo, ki ga pri »Narodu« ne štejejo, ko govoré o mestih, ki je zanje samo nerazodna masa. In ta masa plača večino tega davka, ki se ž njim ponaša »Narod«, da ga dajejo mesta. Le hinavščine ne, gospodje liberalci! Ne branite se pri svojih zapetih žepih političkih privilegijev, ko jemljete pri stanarini tretjino in še več od letnih dohodkov ubogemu delavcu, zraven se pa bahate, da mesto plačuje polovico doklad. Premišljajte te številke! Morda se vam posveti v glavi, da je vendar nujno potrebna in pravična splošna in enaka volilna pravica.

2. 5 % davek od davka oproščenih po-

slopij znaša za celo deželo K 39.148,06, za Ljubljano 30.582,52. S to številko se menda ne boste bahali, saj spriduje jasno kot beli dan, koliko več je Ljubljana deležna ne bremen, marveč polajšav pri davkih.

3. Pridobnina znaša za celo deželo K 385.097,39, za Ljubljano 106.847,06.

Ta davek plačuje, kdor izvršuje kak posel, ki mu nekaj nese. Zlasti spadajo sem trgovci, obrtniki, pa tudi zdravniki, advokati, notarji. Številka je za Ljubljano res precej velika. Toda, kdo jo trpi? Ali ni cela dežela deležna pri nji? Ali trgovci ne zaslužijo nič na kmetih, nič pri delavcih? Ali advokati in notarji in zdravniki živé samo od mesta? Kdor hoče biti pošten, mora priznati: Tega davka ogromno večino plačuje dežela, kmetje, pa tudi delavci, ki nimajo valed liberalne pravičnosti nobene volilne pravice. Ti dajejo zaslužek, od katerega se plačuje ta davek.

4. Pridobnina od podjetij (zlasti delniških ali komanditnih družb, zavarovalnic, kreditnih zavodov, gospodarskih zadrug) za celo deželo 728.250,16, za Ljubljano 390.182,15.

Kdo plača ta davek? Ali kreditne zavode zdržuje samo mesto? Ali druga taka podjetja delujejo samo v Ljubljani? Vsak otrok lahko izprevidi, kako neresnično je, če se kdo sklicuje na to številko, češ, da dokazuje, koliko davka plača mesto. Cela dežela sodeluje in pri tem nosi glavno breme naš kmet in tista brezimenska četa, ki so ji zaprta vrata v deželni zbor po posebni prijaznosti združenih liberalcev. Da ima Ljubljana toliko davka od teh podjetij, je zanj neprimerna ugodnost, ne pa breme.

5. Rentni davek za celo deželo 58.285,18 K, za Ljubljano 27.947,38 K.

Večina ljubljanskega davka se odtegne pri denarnih zavodih. In ti (kranjska, mestna hranilnica, ljudska, kmečka posojilnica itd.) so za celo deželo. Lastniki hranilnih vlog, katerim se odteguje, in dolžniki, ki pravzaprav plačajo ta davek, se razdele po vsem Kranjskem. In med njimi je v prvi vrsti zopet naš kmet.

Taka je torej polovica doklad, ki

LISTEK.

Slike Petra Žmitka.

Opozarjali smo slovensko občinstvo vže prošli teden na štiri slike, razstavljene v oknu gospoda L. Schwentnerja. Te slike, najnovejša dela akad. slikarja g. Žmitka, pričajo o velikem napredku, ki ga je storil talentirani in plodoviti naš umetnik tekom enega leta.

Ker so pa te slike tudi še precejšnje važnosti v razvoju slovenske umetnosti sploh, hočemo danes nekaj več besedi o njih spregovoriti.

Največja izmed njih: »Mož s cerkvico«, je popolno narodno-slovenskega značaja. Tipi, ki jih vidimo na tej podobi, so od prvega do zadnjega portreti Kroparjev; motiv pa, ki si ga je izvolil umetnik za svojo veliko kompozicijo, je resničen dogodek in ima nekako zgodovinsko podlago.

»Mož s cerkvico« ni izmišljena oseba, in podoba ni nastala v fantaziji umetnika, ampak je vzeta iz življenja, kajti to, kar nam gospod Žmitk predločuje na svoji sliki, je on sam v resnici videl. Kajpada je tega

že dolgo, menda nad 20 let. Bilo pa je takole:

Živel je na Bledu neki »Poc« — gotovo se ga bo še marsikateri izmed vas spominjal. Mož je bil sicer nekoliko trapast — kakor so ga obsojali ljudje — vendar je znal jako spretno tesariti in rezbariti. Posebno veselje pa je imel z izdelovanjem lesenih cerkvic, katerih si je napravil polagoma kar pet, in sicer: škofijo, farno cerkev in podružnice. Zvonove za te cerkvice si je nakupil v Ljubljani, imel jih je naposled 19. Ker je pa imel toliko veselja nad temi svojimi umotvori in je bil presrečen, ako jih je mogel tudi drugim razkazovati, začel je s »podružnico« potovati. Preromal je vsa božja pota in menda sploh vse kraje na Slovenskem in prišel je nekega dne tudi v Kropo.

G. Peter Žmitk je bil takrat še otrok; vendar pa mu je ostal ta dogodek vedno v spominu in zdaj, ko si je pridobil dovelj tehničnega znanja, odločil se je naslikati isti prizor.

Kako težavno umetniško nalogo si je naš slikar s tem delom stavil, bo vedel tisti presojeti, ki se je sam mnogo bavil z umetnostjo in kateremu je poleg tega še znano,

s kako težavnimi zaprekami se imajo boriti vsi slovenski umetniki.

V najžalostnejših denarnih razmerah je začel gospod Žmitk slikati to podobo in čudno, da mu je bilo še mogoče isto dovršiti.

Slika je njegovo prvo večje delo — in menda tudi prva slika — čisto narodno-slovenskega značaja, ki jo imajo Slovenci sploh. Ne smeli bi preostro obsojati nekaterih pomanjkljajev tega dela; saj ima ono vendarle toliko vrlin, ki prevladujejo, da lahko prezremo nedostatke. V korist posameznih objektov zgubil je namreč umetnik splošen pregled, zato primanjkuje sliki tiste plastike, ki more takoj na prvi pogled delovati s tako silo na nas. Postave se premalo oddaljujejo od gledalca, premalo pa se med sabo ločujejo. Nekateri nedostatki v risariji, oziroma proporcijah, ki so nastali menda tudi valed prenatannega opazovanja posameznosti, bi sicer odpadle. Tipi so izborni študirani; duševni dogodki teh ljudi se jasno in precizno izražajo ne le v obrazih, ampak tudi v celih telesih in v gestah. Ravno tu pa se vidi, kako resno in močno je umetniško mišljenje gospoda Žmitka. Pa tudi tehnično njegovo znanje kaže jako velik

napredek. Priprosto in premišljeno polaga barve na platno, ki so postale tekom enega leta mehkejšje in harmonične. Prijazen ru-dečkast ton se razliva čez celo podobo.

Slika »Diletant« nam kaže Žmitkovo umetnost od ravnoiste strani, kakor njegova velika podoba. Izraz mladega gospoda, ki položi ravno lok na note in zre nekako bojazljivo v nje, je jako dobro opazovan. Barve pa so nekoliko trde in gladke, manjka jim tiste temne svitlobe, ki plava čez vse predmete, in lokalni toni prevladujejo. Boljša v barvah pa je slika »Perica«. Tu je skušal umetnik izraziti tisto nežno jutranjo svitlobo, ki plava megleno čez naravo. Le to mu je bila glavna naloga pri slikanju te podobe, zato deluje ravno ona najbolj celotno med vsemi razstavljenimi podobami. Barve so svitle, nežne, brez surovih kontrastov. Zadnja slika: »Na Bledu« je original za plesni red kostumne veselice »Na Bledu«, katero je priredil »Sokol« prošlo zimo v Pragi.

Slika ima obliko lipovega peresa in predstavlja plesoč parček v narodno-slovenskih kostumih. V ozadju, med vrati, stoji množica gledalcev — vsi v narodnih oblekah, pristni slovenski tipi, katere je umetnik očividno študiral po naravi.

jo plačuje Ljubljana! Take so tiste sloveče štiri petine. Sebi se je zlagal »Narodov« računar, ker drug mu tega nihče ne bo verjel.

II. Sedaj pa pride trditev: Za mesta se porabi komaj 8%, vseh drugih 92% dobi kmet. »rečni kmet! Ali ne čutiš na vseh koncih, kako skrbi zate liberalna deželnozborska večina. Blagor ti, ker imaš tako velikodušne prijatelje. Samo če bi bilo res!

Poglejmo no, kam gredo deželni dohodki, potem bo sodba lahka. Ostanimo pri l. 1900! Ker gre liberalno gospodarstvo vedno po enem kopitu, nam popolnoma zadostuje, da vidimo eno leto; potem prav lahko spoznamo vso neumljivo skrivnost liberalne požrtvovalnosti za kmeta.

Dejansko se je izdalo 3.792.328-84 K, od tega je preb. stroškov 551.304-95 K, izrednih (zlasti za dež. dvorec) 230.576-67 K.

O! tega ni kmet nič dobil, pač pa mesto lep dvorec in večinoma zaslužek pri njem in denarni zavodi (seveda v Ljubljani) za razne kreditne operacije tudi svoj dobiček.

Ostane še dobre tri milijone kron. Te je seveda gotovo pograbil kmet. Če bi bilo le res!

Dejanskih stroškov se je izplačalo: za deželni zbor 35.568-65, za deželno upravo 139.180-05, za deželno posest 4459-25, za javno varnost (orožništvo, odgon in prisilna del.) 73.819-84, za dobrodelstvo 583.615-82, za zdravstvo 68.905-35, za vojaštvo 56.141-21, za deželne dolgove 439.581-13, za pokojnine 12.926-54, za razne stroške 22.196-15, skupaj 1.436.390-99 K.

Tu ne zasledimo kmeta! Za zdravstvo (t. j. zlasti za okrožne zdravnike) šteje kmet sam ogromno svoto. Meščan ima zdravnika pri roki; pomoč, ki jo dobi ta za 1 gl., stane kmeta po 10 in po več goldinarjev. Dobrodelni zavodi večajo mestom dohodke in so na razpolago pred vsem v mestu bivajočim ljudem. Polovica ostalih dohodkov je že porabljena in kmeta še ni.

Poglejmo si še ostale številke iz deželnih stroškov!

Občila 205.906-01, pouk, omika in umetnost 1.047.929-53, deželna kultura in melioracije 320.217-69 kron.

Občila (ceste, mostovi, dolenska železnica sama s 50.000 K) so splošnega pomena za celo deželo. Vživa jih kmet, pa tudi meščan ima dobiček od njih. Denar, ki je vanje naložen, ni mrtev, marveč večja gospodarska moč. Zlasti obrt in trgovina eskomptirata ta dobiček. Na kmeta pride najmanjši del.

Pouk, omika in umetnost. Tu imamo silno lepe številke za kmeta. Stroški za gledališče — 39.997-78, glasbenim zavodom, razni družtvom in zasebnikom podpore 18.690, obrtne in druge (a ne kmečke) podpore 5540, deželni muzej 10.562-93, obrtne šole 16.709-50, višja dekleška šola 6000, realka v Ljubljani 4030 K. Te svote, katerih nekatere (gledališče itd.)

Tukaj je hotel umetnik pokazati svoj dekorativni talent.

Ako si torej še enkrat predložimo navedene slike, spoznali bomo Žmitkov talent v precej obširni meri. Jasno nam bo tudi, da imamo pred seboj dela resnega umetnika, ki nam ne le mnogo obeta, ampak nam je tudi že nekaj podal.

Zato bi ne bilo napačno, ako bi ga Slovenci ne samo z lepimi besedami, temveč tudi dejansko vspodbujali, korakati ystrajno dalje po trdi poti umetnosti, do zadnjega najvišjega cilja. Le na ta način bi bilo mogoče, da se razvija slovenska umetnost in se vspne do najvišje stopinje, ako se tudi mi brigamo za slovenske umetnike in jim vsaj omogočimo izvrševati njih umetniške naloge.

Drugi narodi se trudijo na vse mogoče načine podpirati svoje umetnike in jih tako vezati na domovino in narod; vedó namreč, da je ravno umetnost najvažnejši pogoj v kulturnem razvoju dotičnega naroda. Zakaj bi naj toraj ravno Slovenci vedno zaostajali za drugimi narodi. Poskusimo vendar le enkrat svojo moralno moč in se vspnimo, da ne ostanemo za vedno najslabejši narod cele Evrope.

so res silno za kmeta pomenljive, ostanejo v Ljubljani, ki jih seveda dežela odira, kakor vedó »Narodov« bralci.

Za ljudske šole gre 934.015-02 K. Te vživa tudi kmet, a ne vsak, ker je marsikje predaleč do šole, dasi vsi plačujejo davke. Najboljše šole so po mestih. Tam zbirajo boljše učitelje; tam imajo razmerno tudi največ učiteljskih moči. Kje je tu kmet? — Po pravici recimo: spodaj, in sicer neprimerno spodaj!

Tu še nismo mogli najti kmeta. Našli smo ga pač, da plačuje, da ima pa sam od vsega, kar smo navedli, najmanj, od mnogih reči pa naravnost nič.

Ostaja nam torej samo deželna kultura in melioracije. Vsak razumen človek bo dejal, do vodovodi, uravnave vodá in melioracije zemljišč sploh niso neplodovite reči. Denar, ki se vtakne vanje, nese in se bo tudi deželi poznal pri večjih davkih, ker se s tem povzdigne gospodarstvo in dohodki. Ta denar je dan na posodo, ki je dobro naložen. Ni kakor podpore gledišču, ki izgine brez vsake sledi, kakor jud v pekl.

Teh 320.217-69 K ni podpore, marveč investicija. Kmet ne dobiva darú od dežele, marveč nekako posojilo, katero bo vrnil, če se neče morda kdo sklicevati na ogromno svoto 790 K nagrad živinorejcem za plemenake bike, ali na tiste podpore, ki jih dobi kmetijska družba, da jih oni nezgruntani čudak vseh agrarcev, Gustav Pirc, ki v dvajsetem veku more združevati liberalstvo in skrb za kmeta, po svoji znani objektivnosti milostljivo deli po Kranjski deželi.

Sprehodili smo se med številkami, ki jih kažejo deželni računi. Marsikaj smo videli notri. Zlasti to nam je jasno, kaj naj rečemo ljudem, ki s takimi dokazi branijo politične privilegije? Pred vsem smo se pa natančno prepričali, da »Narodov« farba ne drži. Če ne dobudo bolje, ta se jim bo kmalu obrabila in potem se pokaže zopet liberalna gospoda v svojem pravem značaju kot zaščitnica vseh sovražnikov kmečkega stanu: oderuhov, birokracije in nemčurskih grajščakov. Migala bo, migala, kakor zdaj miga, naj gre naš kmet za njo. A v odgovor jo bo spremljal edino le krah našega ljudstva! In tudi mi se ji bomo smejali!

Državni zbor.

V seji 17. t. m. bo finančni minister predložil proračun za leto 1904 in govoril običajni ekspozé. Zanimivo je, da budgetni odsek še niti ni pričel s posvetovanjem o proračunu za l. 1903, in da so proračunski provizoriji za vse tekoče leto izdani na temelju § 14. Nagodbeni odsek je rešil glavni zakon glede carinske in trgovinske zveze z Ogrsko, a carinski odsek ima razpravljati še o nekaterih zaostalih točkah. V ostalem so v odsekih rešena naslednja poročila: Zakon proti pijanstvu, program za podražavljenje železnice, zakon o naslovu inženirjev, za vselej pokopana reforma o opravih, poročilo o preklicu § 14, zopetno poročilo o adjutih za avskultante in o prejemkih za pravne praktikante.

Iz deželnih zborov.

V istrskem deželnem zboru boré se naši poslanci kakor levi proti brezobzirni laški večini. Največ preglavice jim dela dr. Luginja. Toda vladni korespondenčni biró molčí o tem, kakor da bi v zboru ne bilo slovanskih poslancev. Tu priobčimo odstavke iz govora poslanca Mandića:

»Skozi stoletja ječala je naša pokrajina pod vladno sosednih nam Benečanov, ki so gledali, da izsesajo najboljše soko iz te naše tužne pokrajine, kakor je to danes povedal poslanec Spinčić. Naša brda so ogoljena, ogoljene so naše ravnine, a od naših krasnih gozdov ni bilo ostalo nič. Z našimi krasnimi hrasti so zidali in utrjali svoje ponesne palače, katere danes gloje zob časa, a morda da je tudi božja pravica pripomogla v to ter povzročila, da to, kar je bilo vzeto siromašnemu našem narodu, nima večne trajnosti. Po odhodu Benečanov in potem, ko je Avstrija vzela v svoje roke upravo vse te pokrajine, postopala je ista in postopa z njo po mačehovski, kakor je postopala nje prednica. Njeni prednici pa moramo — čeprav je molzla narod, čeprav mu je odjemala najboljše sinove, da se jej služili na velikih pomorskih ladjah, čeprav je puštočila gore in šume — zapisati v priznanje, da se ni dotikala narodne svetinje, narodnega jezika! V čast njej moramo reči, da nam ni

skozistoletja odtujila toliko naroda, kolikor se ga je odtujilo pod sedanjo avstrijsko upravo! Benečani sicer res niso skrbeli za narodno prosveto, ali oni so puščali narod, naj živi, kakor ana in more, puščali so ga, da govori v svojem jeziku, toliko na uradih, kakor v šolah in posebno v cerkvi. Avstrija pa, prevzemši upravo te pokrajine, ni poskrbela, da se narodu stanje zboljša, da povzdigne istega materialno in moralno, marveč nadaljuje tudi ona v materialnem pogledu vladno svoje prednice. Mesto da bi se brigala za povzdigo zapuščenega prebivalstva, da bi pospešila zanemarejeno poljedelstvo in živinorejo, mesto da bi bila poskrbela narodu pouka v šolah — mesto vsega tega ga je zapustila popolnoma. Po takem je morala seveda nastati še večja beda in nevolja, nego je bila tedaj, ko je Avstrija prevzela to pokrajino.»

Tirolski deželni zbor je bil 10. t. m. zaključen v znamenju sprave. Poslanec Malfatti je izjavil v imenu italijanske manjšine, da bo ista v smislu dogovora glasovala za vse predloge, da se pa s tem nikakor ne odpoveduje zahtevam po avtonomiji.

Dalmatinski deželni zbor. V seji 10. t. mes. je poslanec Borčić pozdravil izjavo italijanskih zastopnikov, v kateri obetajo, da se bodo borili skupno proti nemškemu jeziku. Boji se nemške premoči in invazije germanstva v južne kraje. Obsoja, da prihajajo v Dalmacijo uradniki, ki ne znajo niti hrvatski, niti italijanski. — Dr. Čingrija veli, da preobrat med deželnozborskimi strankami, ki se je izvršil zadnje dni in našel odmev po vsej domovini, je posledica krvavih dogodkov na Hrvatskem.

V štajarskem deželn. zboru so 10. t. m. v večerni seji izročili predlog za premembo lovskega zakona deželnemu odboru. Za deželno zdravilišče v Rogatcu-Slatini se je dovolilo investicijskega kredita 525.000 kron. Predlogi finančnega odseka so bili sprejeti. Na dnevnem redu stoji še peticija po bile na predlog posl. Sturgha en bloc sprejete; med temi se nahaja tudi peticija nemškega in slovenskega podpornega zaklada za vseučilišnike. — V seji 11. novembra je poslanec Vošnjak poročal imenom železniškega odseka o predlogu poslanca Žičkarja glede boljše železniške zveze na progi Zidani most-Zagreb. Stavi predlog, naj deželni odbor pri južno-železniški družbi stori potrebne korake, da pomanjkljivosti odpravi. Poslanec grof Lamberg poroča o predlogu posl. Vošnjaka za ustanovitev poljedelske šole z enoletnim kurzum in slovenskim učnim jezikom za politična okraja Slovenjigradec in Celje. Predlaga, naj se deželnemu odboru naroči, da se o tej stvari pouči in v prihodnjem zasedanju o tem poroča. — Potem pride v razpravo deželni proračun za l. 1903 in 1904.

Glasovi o okupaciji.

V Zadru izhajajoči »Narodni List« poroča: Iz zanesljivega vira vemo, da se v Bosni delajo priprave, iz katerih se da sklepati na okupacijo Novibazarja spomladi. Pri zadnjem kontrolnem shodu so vojaške rezerviste izpraševali, kateri so zmogni albanškega jezika. Tudi že nabavljajo nekoliko časa sém zasebne vozove in pregledujejo posebne komisije razna poslopja. Zelo hité s zidanjem železniške proge iz Sarajeva proti vzhodu in jugu. Dunajski listi pa odgovarjajo, da Avstrija ne misli prodirati proti jugu.

Katoliški shod v Italiji.

V Bolonji se od 10. do 13. t. m. vrši katoliški shod: Vpored: 10. nov.: Organizacija italijanskih katolikov sploh, organizacija ženstva, vseučiliška društva; 11. nov.: volitve v mestne in pokrajinske svete, društva obrtnikov in kmetov, združna podjetja; 12. nov.: ustanavljanje cenih stanovanj, poučevanje krščanskega nauka na ljudskih in srednjih šolah, ustanovitev zveze katoliško mislelih učiteljev; 13. nov.: katoliško tiškovno društvo, postavna sredstva proti zaskevanju vere potam tiska, nedeljska izdaja katoliških listov, ustanovitev društva katoliških časnikarjev, krščanska umetnost.

Volitve v Bolgariji.

Iz Sofije se poroča: Vse se čudi, da je vlada dobila toliko večino pri zadnjih volitvah. Obče mnenje je, da bode knez, ki je vlado podpiral, naročil ministrom, naj napravijo mir v deželi in zagotové zakonom veljavo. Bržkone ostane Petrov na krmilu. Sbranje se snide v kratkem. Predsednik utegne biti Petkov, načelnik Stambulove stranke. Vladi hiti s sbranjem, da dobi 26 milijonov frankov za oboroženje armade za slučaj vojske s Turčijo. Vnanja politika ne bode toliko odvisna od Rusije, kakor doslej. Da so se volitve izvršile v protiruskem smislu, je vzrok ta, ker Rusija ni izpolnila obljub in ker je grof Lambsdorf pretil Bol-

garom, ako se oborožujejo proti Turčiji ter podpirajo vstaje v Makedoniji.

Albanski narodni odbor

razposlal je po Evropi oklice, v katerem zahteva reform tudi za Albanijo. Ta oklice pa ne napravljajo posebno dobrega utisa, ker že v začetku strupeno napada Bolgare in zahteva obranitev evropske Turčije.

Iz brzoljav.

Belgrad. Sedaj se je vendar odzvalo nekaj zavarovalnic, ki hočejo zavarovati življenje kralja Petra, a zahtevajo za milijon zavarovalnine 100.000 frankov premije.

Berolin. Pariški »Figaro« trdi, da bodo sedanji ruski ministri, mej njimi tudi grof Lambsdorf, odpuščeni. Lambsdorf v na mestnik bo poslanik Jewolski v Kodanju. Potrjena ta vest še ni.

Zagreb. Osrednji odbor združene opozicije je imel zopet sejo, v kateri je sklenil, da vzdržuje sklep, ki je odklonil združenje s čisto stranko prava, vendar bo poskušal nekako koalicio obeh strank opozicije.

Zadar. Srbski klub je oduševljeno pozdravil izjavo s hrvatske strani. Povdarja prepričanje, da oživotvorenje narodnih idealov zavisi od složnega dela Srbov in Hrvatov.

Rim. Govori se, da hoče vlada odstopiti vsled samomora ministra Rosana.

London. Iz Berlina poročajo, da se je ponudilo 100.000 ruskih židov za rudnike v Južni Africi.

Berolin. Stavčeva žena Winterstein, katere mož je jetičen, je obesila svoje tri male otroke in se naznanila policiji.

Dunaj. Sec demokratski shod se je izrekel za ločitev Avstrije od Ogrske.

Novi York. Razmere v San Domingu so jako resne. Nemčija je poslala vojne ladije.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 12. novembra.

Osebnosti.

Dež. predsednik baron Hein je včeraj nadzoroval urade v Kamniku in se sinoči vrnil. — Poročil se je gospod G. Demšar, notarski kandidat v Črnomlju, z gospod. Leopoldino Trtnikovo, hčerjo g. dežel. blagajnika. — Nevarno je obolel č. g. Ant. Korošec v Mariboru; zadnje dni mu je boljše. — Najemnik gostilne na kolodvoru južne železnice v Gradcu, g. I. Hafner, je imenovan dvornim založnikom vojvode Pavla Mecklenburškega.

Gg. naročnikom in inserentom

naznanjamo, da smo poverili nabiranje novih naročnikov in pa oglasov (inseratov) potovalcu g. Henrikju Starkelnu iz Ljubljane, ki je z včerajšnjim dnem nastopil potovanje po Notranjem. Priporočamo ga gospodom somišljenikom s pripomnjo, da sprejema gospod nabiralec naročila, plačila pa se poravnava po upravnistvu.

V nemških krempljih.

Razne dežele se pripravljajo za udeležbo na umetniško-obrtni svetovni razstavi v Peterburgu, in še celo toli nemška Nižja Avstrija je sklenila, da se je udeleži ter določila v ta namen 50.000 K. V Ljubljani pa ima to zadevo v rokah g. Lenardič, predsednik trgovske in obrtne zbornice, ki je določen za načelnika pripravljalnemu odboru za udeležbo Kranjske dežele. A ta se ne upa razžaliti slovensko nemške zveze, in vkljub temu, da je že opetovano to stvar podrezal zbornični svetnik g. Kregar, se še nič ni storilo za udeležbo Kranjske dežele. Tužna majka našim liberalcem v nemških krempljih!

Zopet eden? Iz Slov. Gradca

nam pišejo: Pod naslovom »Zopet eden« trdi »Narod« z dne 9. t. m., da je naša zadruga prišla v konkurz, kar pa nikakor ni res. Naša zadruga ima dobro in zdravo podlago ter napreduje jako dobro, tako da se o konkurzu niti govoriti ne more. Stvar je namreč naslednja: Naš poslovodja gosp. Jakob Vrečko, kateri je še v dobrem spominu Slovincem v Sošanju in Laškem trgu, deluje vedno neumorno na narodnem polju. To pa je danes navadno trnjeva pot. Ravno tako je bilo tukaj. V nekih narodnih pravadah je bil gospod Jakob Vrečko obojen, plačati jednemu nemčurju 556 K, drugemu nemčurju pa 29-34 K. Gospod J. Vrečko ni takoj plačal, ker se je radi odmerjanja stroškov pritožil. Med tem časom sta pa ona dva nemčurja vložila v svrhu iztirjanja zgoraj omenjenih stroškov predlog za vpeljavo konkurza. Okrožno sodišče je pa na mah dovolilo konkurz, nakar je g. Jakob Vrečko

takoj dotičnih par kron plačal in se pritožil na nadsodišče radi tega, ker je okrožno sodišče konkurz dovolilo. Iz tega je torej razvidno, da je cela stvar le osebna, nikakor se pa ne dotika našega združnega podjetja. Naše podjetje je tukaj naperjeno edino le proti nemčurjem, in je radi tega smelo od »Slov. Narod«, da nas obrekuje. Če nas »Slov. Narod« obrekuje, ne doseže nič drugega, kakor da stori malo uslugo nemčurjem. — Dostavek uredništva: Sedaj ste vsaj prepričani, da je »Narod« v nemškutarski zvezi.

Nesreča na železnici. Dneš zjutraj se je bliskoma po Ljubljani raznesla govorica o grozni nesreči na južni železnici onkraj Celja. Po došlih nam poročilih nesreča ni tako velika. Iz Celja smo prejeli naslednje brzojavno poročilo: Brzovlak, ki pred polnočjo odhaja iz Ljubljane proti Dunaju, in poštni vlak, ki zjutraj ob 1/5. uri prihaja v Ljubljano, sta na progi med postajama Celje in Štore skupaj trčila. Poškodovan je samo vlakovoda, promet je bil za več ur ustavljen. — Iz Celja smo prejeli še naslednje poročilo: Zjutraj sta trčila na postaji Štore pri Celju skupaj poštni vlak, prihajajoč z Dunaja, ter brzovlak, prihajajoč od Trsta. Zadel sta drug ob drugega ravno pred postajnim poslopjem v Štoreh. Nesreče je kriva v prvi vrsti južna železnica sama, katera je dala polagati na progi Štore-St. Jurij, in sicer na levem tiru, neke posebne vrste šinj, zaradi tega, da ji bode mogoče uvesti neki konkurenčni brzovlak. — Vseled tega je bil prost samo desni tir navedene proge, kar je povzročalo seveda mnogo nepornega dela in neprestane službe pri vsem železniškem osebju v Štoreh, katero je moralo z veliko napetostjo paziti, da se spravljajo vlaki, prihajajoči s te ali one strani, na pravi tir. Jeden od obeh zgoraj navedenih vlakov, katera sta skupaj trčila, je imel zamudo; zato je najbrž železniški čuvaj pri predstavljalnici prišel v zadrego, nevedoč, kam naj ta ali oni vlak spravi. Seveda ti podatki niso popolnoma zanesljivi, vendar je to edino mogoča kombinacija, katero potrjuje še okolnost, da je uradnikom južne železnice najstrožje prepovedano kaj o vzrokih nesreče ohrniti. Sreča v nesreči je, da se ni nikdo od potnikov poškodoval, pač pa sta se razbila stroja obeh vlakov. Pokvarilo se je tudi nekoliko vagonov, kateri so prevažali prtljago in poštne pošiljke. Da je cela stvar še tako dobro iztekla, se je zahvaliti premišljenosti in previdnosti obeh strojevodij, katera sta še v zadnjem trenutku zapazila, kaka nesreča preti, in sta takoj dala strojem nasprotno smer. — Seveda ni bilo mogoče zaradi pokvarjenih strojev vožnje nadaljevati, nego so morali potniki, namenjeni v Celje, izstopiti in iti peš do Celja; drugi so čakali pomožnih strojev, kateri so prišli iz mariborske kurilnice. Odpeljali so se vsi vlaki šele zjutraj ob sedmih, oziroma pol osmih. Brzovlak, kateri prihaja z Dunaja v Ljubljano ob šestih zjutraj, je moral čakati na postaji v Poljčanah in je mogel svojo pot nadaljevati tudi šele ob sedmih oziroma pol osmih zjutraj. — Na lice mesta se je koj zjutraj podal od politične oblasti g. namestniški svetovalec baron Apfaltrern, da si stvar ogleda. — V teku dopoldneva je prišla v Štore tudi sodna komisija, da najde krivce v smislu kaz.-zak. — Pravzaprav so pa vse nesreče krivi, kakor je iz zgorajnega razvidno, razai direktorji južne železnice, katerih pa seveda ne zadene nikaka kazen.

— Deputacija poštних uradnikov je bila v ponedeljek pri trgovinskem ministru baronu Callu, kateremu je izročila resolucije, ki so jih nedavno sklenili poštni uradniki na shodih. Trg. minister je deputaciji obljubil, da hoče storiti za svoje uradnike, kar je v njegovi moči. Isto jim je zagotovil tudi vrhovni poštni ravnatelj, doktor Neubauer.

— Slovenska šola Podturnom v Gorici. »Corriere« je priobčil troške, katere je stala slovenska šola Podturnom od l. 1896 doslej. Ti troški znašajo 56.728 K 91 vin. »Corr.« se jezi, češ, toliko denarja, učencev pa šola nima nič! 56.000 K, to je že neka svota. Ali kdo pa je kriv, da je vržen proč ta denar? Edino pač le Lahi, ker so za našo poiskali tak prostor za slovensko šolo, o katerem so vedeli naprej, da ni sposoben v tako svrhu in da slov. stariši ne morejo

pošiljati svojih otrok v oddaljeno in gnilo Katinelljevo vojašnico. Ako je občina postopala tako, kakor bi bilo pričakovati od sinov dvatisočletne kulture, potem bi imeli Slovenci v Gorici svojo ljudsko šolo na primer nemem mestu in od onih 56.000 K bi se ne bil potrti niti vinor!

— Poskušen umor in samomor. Iz Trsta nam poroča dopisnik: V torek dopoldne se je v Štednju zgodil tragičen dogodek. 20-letni brezposeln Anton Rauch se je zgrudil v 31letno omočeno Marijo Sancin. Ker se ta ni hotela pečati z njim, bil je jezen. Oborožil se je s samokresom, šel v hišo Sancinovo, dvakrat streljal na ženo v kuhinji, zadel jo v prs in usta. Meneč, da je mrtva, beži domov in se ustreli. Ženo so prenesli v bolnišnico, mrliča pa v mrtvašnico pri sv. Justu.

— Iz Rogatca se nam poroča, da nameravajo odnotno zdravilišče razširiti in z najnovejšimi modernimi napravami spopolniti. Napraviti nameravajo zdravilišče z mrzlo vodo po Kneippovem načinu, zračne in solne kopeli, prostore za zdravstveno telovadbo in masažo, nadalje inhalatorije in pnevmatične kabine. V novem času so opazovali, da močna električna svetloba nekako zamori bakterije, valed tega so jeli električno luč rabiti pri raznih boleznih, katere povzročajo bakterije. Upeh je bil baje zelo ugoden, in zato nameravajo zdravljenje z električno lučjo vpeljati tudi v Rogatcu. Načrte je po navodilu prof. sorja dr. Matthesa v Jeni izdelal arhitekt Hy-ybäck na Dunaju. Tudi način, kako da se v klenice polnijo z ondotnim vrelcem, ne da bi se ogjikova kislina zgubljala, se bode spopolnil, kar bode velike pomembe za izvoz, ko bode železnica odprta.

— Zlobnost tržaških židovskih laških listov se pozna že iz tega, da so vsi poročali, kako je vršel preiskovalni sodnik dr. Barzal podjetnika zgradbe »Narodnega Doma«, gosp. Svetka Martelanca, v ječo, a nobeden ni toliko pošten da bi povedal, da je bil g. Martelanc izpuščen na svobodo po zaslišanju. Samemu državnemu pravdniku se je zdel nepotrebnata taka strogost; vsa laška tržaška javnost pa misli, da g. Martelanc še sedaj sedi v ječi in da je on kriv nesreče. »Elinost« mede vso krivdo na sodno oblast, ki poverja nalogo preiskovalnih sodnikov takim osebam, kakoršen je dr. Barzal. Vsa stvar ne bo brez posledic. Nekateri gospodje še ne vedo, da so minuli časi, ko bi lahko, kar meni nič tebi nič, pometali s Slovenci! Opozarjamo državne poslance na ta slučaj.

— Za zvezdoznance Znano je, da solnce ni popolnoma čisto in da zvezdoznanci na njem opazujejo razne lise in pege, ki pa niso stalne, temuč se vedno izpreminjajo. Iz večletnih opazovanj se je dognalo, da je množina peg v nekaterih letih znatno večja, ko druga leta, zlasti se največja množina ponavlja vsakih 11 let. Ta vpliv pripisujejo največjemu planetu Jupitru, ki potrebuje približno 11 in 1/4 leta, da obide enkrat svojo pot krog solнца, in sicer ob času, ko je najbližje solncu (perihel). Tej medsebojni legi planetov se pripisuje tudi vpliv na zemeljski magnetizem. Dne 31. oktobra t. l. so bili solnce, Merkur in Jupiter v eni vrsti, in ta skupni vpliv je baje povzročil nekako motenje zemeljskega magnetizma. Nastalo je znatno motenje pri brzojavnih zvezdah v zapadni Evropi, in v severni Ameriki se je pojavila nenavadno svetla severna luč. Tudi potres v Perziji bi bil baje s tem v zvezi. Prav v istem času pa se je pokazalo na solncu nenavaden veliko peg, ki zavzemajo desetkrat tako veliko površje, kakor je naša zemlja.

— Obesil se je v Črni pri Kamniku dne 9. t. m. neki Peter Arnič, doma iz Luč na Sijarskem. Znešalo se mu je.

— Italijanski dijaki na Dunaju so imeli shod, na katerem so protestirali proti razpuščenju dijaškega društva »Inominate«, proti političnim zaporom, proti uvedenim preiskavam in proti postopanju policije v zadnjem času in naložili odboru, naj vzajemno z laškimi dijaki v Gradcu in v Inomostu prireajo protestne shode. Take protestne shode naj prireajo tudi dijaki v Italiji.

— Hrvatske novice. Nemški časopis v Rumi. Pangermani so sklenili v Rumi izdajati list v nemškem jeziku; čuli so, da menijo Hrvatje izdajati list za Nemce, ki bi jih poučeval o razmerah na hrvatskih tleh, in v strahu, da se s tem listom ne pridobé Nemcev, da podpirajo hrvatsko stvar, so sklenili sami izdajati list. — Suša v Dalmaciji in Hercegovini je strašna. V Hercegovini mora narod več ur ali celo ves dan hoditi, da pride do vode, a žandarji čuvajo in delé vodo. — Koncert v korist družbi sv. Cirila in Metoda v Istri. Odbor, ki je letos spomlad priredil v Zagrebu veliki koncert v korist istrski družbi s čistim dobičkom 7000 kron, se je lotil z nova posla, ki namerava početkom novega leta prirediti zopet koncert v isti namen. — Ljudski shod na Sušaku je sklican na dan 15. t. m.

— Iz Slške se nam poroča: V nedeljo se je zgodilo v Keršidevi gostilni zopet nekaj, kar mora vsakega kolidaj zavednega Slovenca žaliti. Že nekaj časa to gostilno obiskuje neki gospod, seveda ne vedo, da je nemškutarska, ker se sicer v njej le slovensko govori. V nedeljo pa se je pokazalo, da je to resnica. Ko je ta gospod, seveda nekoliko vesel in navdušen, govoril o narodnosti in je to gostilničarka slišala, ga je takoj nahrulila z besedami: »Kaj bode te zmirom z Vašo slovensčino — — —!« Seveda se je temu gospodu predrznost gospe gostilničarke zdela odveč in je je rekel, naj bode kratkomo tih, saj njeno gostilno vendar vsaj vednoma le Slovenci obiskujejo. Gostilničarki je bilo kar preveč, ko ji je ta gospod očital, da pošilja svoje otroke v »schulvereinako« šolo. Najbolje je storil, da je zapustil gostilno.

Ljubljanske novice.

Skušnje učiteljske sposobnosti za ljudske in meščanske šole so bile včeraj v Ljubljani končane. Napravili so izpite za meščanske šole gdd.: Marija Baltič, S. Filipina Čech, M. Tekla Praprotnik, Olga Sittig, g. Otmar Herbst, g. Alfred Wendler. — Za ljudske šole z nemškimi in slovenskimi učnim jezikom: gdd.: S. Lidvina Brodnik, J. J. Černe, Matilda Dragatin, Marija Fajdiga, S. Kajetana Grajzer, Evgenija Kalan, Marija Kovač, Pavla Lapajne, S. Felicitas Majdič, S. Justina Martinčič, Julija Miklič, Marija Odlaček, Ana Poglajen, Amalija Prevenc, Emilija Prosenec, Terezija Požar, Marija Škaberne, S. Romana Šoter, Kristina Volc; gospodje: A. Alt, F. Fabian, K. Hlebec, A. Hren, P. Jančič, J. Levstik, M. Roč, J. Sprachmann, Ivan Strekelj, V. Zahrastnik in R. Zupanc. — Za ljudske šole z nemškimi učnim jezikom: S. Mar. Kotnik, gdd. Kam. Tschadesch, g. Jurij Metzger in Fr. Oppitz. — Za ljudske šole s slovenskimi učnim jezikom: gdd. Erl. Bernard, gdd. Ana Enoh, g. L. Dermelj in g. A. Sila. — Specijelno skušnjo iz nemškega učnega jezika je prebil gosp. E. Križman, dodatno skušnjo iz veronauka gosp. F. Repouš. Stirijske kandidatje in kandidatkinje so bile reprobirane, dva sta odstopila med skušnjo.

Vspored Martinovega večera, katerega priredi pevsko društvo »Slavec« v nedeljo, dne 15. novembra, v dvorani Puntigamske pivnice (Turjaški trg št. 1, gostilna Vospernig). I. Petje: 1. Foerster: »Povejte ve planine«, zbor. 2. Kocijandič: »Venec narodnih pesmi«, zbor. II. Komični prizori: 1. »Cmokavzarjina potovanja«, komičen šveterospev. 2. »Rekrut Trčen«, komičen duet s petjem v jednom dejanju. Osebe: Godrnjač, stražmojster, g. Debevec, Trčen, rekrut, g. Perdan. 3. Nastop »Martinove gosi«. III. Godba, svira dela skladateljev: Parma, pl. Zajc, Ipavec, Smetana itd. Po končanem vstopu ples. Zidetek ob 1/8. uri zvečer. Vstopnina 30 nov. za osebo, čast. društveniki prosti. Sodeluje društvena godba. Posebna vabila se niso razposlala.

Martinov večer pevskega društva »Ljubljana«, kateri se vrši v soboto 14. t. m. v društveni dvorani na Turjaškem trgu št. 1, I. nadstropje (Puntigamska pivnica), ima sledeči vstopred: A. Nedved: »Zdržna«, zbor s tenor-samospevom. 2. J. Jenko: »Pogovor z domom«, poje mešan oktet. 3. Iv. pl. Zajc: »Djačka pjesma«, moški zbor. 4. »Savica«, bariton-samospev, poje g. J. Šetina. 5. F. S. Vilhar: »Lunica«, poje mešan oktet. 6. A. Hajdrih: »Petelinčkova ženitev«, zbor z dvo-spevom. 7. A. Nedved: »Nazaj v planinski raj«, mešan oktet. 8. »Solo« prizor iz umetnikovega življenja, g. Bukšek. 9. »Dobro došli, veseloigra v enem dejanju. 10. »Rožica«, dvospev, gg. Fr. Globelnik in St. Pavšek. 11. S. Gregorič: »Jeftejeva prisega«, deklamira g. Bukšek. 12. Dr. B. Ipavec: »Bodi zdrava domovina«, zbor s tenor in bariton-samospevom. 13. Saljiva pošta. 14. »Martinova gos« in druge zabave. 15. Ples. Godba c. in kr. pešpolka št. 27. Vstopnina 30 novč. za osebo. Zidetek ob 8. uri zvečer. — Vpred je zelo zanimiv, pele se bodo skladbe skoro vseh naših najboljših glasbenikov, in tudi zabavnih točk ne bode manjkalo, tako da bode mogel dobiti vsakter sebi primerno zabavo in razvedrilo. Upajmo torej, da bo slavno občinstvo tudi v soboto na to občajno društveno veselico z veseljem pohitelo in da bo isto vsak zadovoljen in s sklepom zapustil, prihodnje leto enako zabavo zopet obiskati.

Zdravniki pri ognjegasnem društvu. Tukajšnje ognjegasno društvo, združeno z rešilno postajo, ima sedaj tri zdravnike, g. dr. Gregoriča, g. dr. Finca in g. dr. Zajca.

Kje je konj? Posesniku Antonu Potočniku iz Spodnje Luže, občina Selce, je dne

9. t. m. v vasi Pungert ušel konj, katerega je gnal s sejmav v Ljubljani domov. Konj se je odtrgal od voza in mu ušel. Najbrže je tekkel k svojemu gospodarju nazaj. Potočnik še do danes ni dobil konja nazaj.

Konkurz je napovedal včeraj g. Josip Petrič, tovarnar s papirjem v Ljubljani. Ker je bil g. Petrič izvoljen kot kandidat narodnonapredne stranke v kranjsko trgovsko in obrtniško zbornico, se število katoliško-narodnih zastopnikov v tej zbornici pomnoži za en glas.

Na očeh operiran bo te dni v tukajšnji deželni bolnici g. Kadilnik, starosta slovenskih planincev. Dneš je šel v bolnico. Želimu mu skoro zopet krepkega zdravlja!

Tožba častnikov proti županu Hribarju je ustavljena, ker so se častniki iz sejnega zapisnika prepričali, da župan ni tako govoril, kakor je poročal uradni list. Častniki bi v ta neljub položaj ne bili prišli, da ne zahajajo v nemško kazino. Skrajni čas bi res že bil, da tudi v Ljubljani, kakor že po mnogih mestih, dobé svoj poseben vojaški kazino Ljubljanski občin. svet naj stopi z dotičnim predlogom pred vojaške oblasti!

Tatvina. Tvrdki Madille, Wutscher & Comp. na Valvazorjevem trgu je danes zjutraj ukradel nekdo izpred prodajalnice 28 kg. težak navijač, vreden 30 kron. — Mariji Polajnarjevi, dekli pri Počivavniku na Cesti v mestni log je bila iz hleva ukradena nikel-nasta ura z verižico. Tatvine sumljiv je neki hlapec, ki je popred pri Počivavniku služil.

Težka poškodba. Franc Potočnik, rojen v Zapečeh, prisojen v Šiško, delavec, je včeraj svojo ženo — s katero sta se pripravala — napadel s sekuro in jo smrtonovarno poškodoval. Muža so prijeli in izročili dež. sodniji.

Padec v grebenično jamo. G. Marija Simončič v Rožnih ulicah ni padla v grebenično jamo, kakor smo včeraj poročali, marveč samo malo izpodrsnila na dvorišču.

Konj ušel. Iz hleva »pri Lozaru« na Sv. Jakoba trgu je včeraj popoldne ušel konj posestnika Vinc. Ogorelec in je dirjal čez šentjakobski most, po Krakovskem nasipu, po Cerkvinih ulicah, Emonski cesti in Krakovskih ulicah nazaj na Krakovski nasip, kjer so vozniki mu z vozovi zastavili pot in ga prijeli.

Delavci se vračajo. Včeraj in danes zjutraj pripeljalo se je z Nemškega 238 delavcev, večinoma Hrvatov, ki potujejo domov, ker na Nemškem niso dobili več dela.

Književnost in umetnost.

* Slovenska maša v čast svete Cecilije za mešan zbor in samospeve z orglami, zložil Anton Foerster. Op. 82. Cena 1 krono. Založil skladatelj. Natisnili J. Blaznika nasledniki. — Prekrasen dar našim cerkvenim pevskim zborom uprav za praznik sv. Cecilije, ki se bo letos obhajal ravno na nedeljo! Dasi je maša uglasbena na čast sv. Ceciliji, vendar je dobro porabna tudi za druge prilike, ker ima znano besedilo »Ose večni«. Obsega pa to najnovejšo Foersterjevo delo šest spevov, namreč: 1. vstop, 2. slava, 3. sv. Cecilija, 4. svet, 5. a) povzdigovanju in b) Jagnje božje, 6. a) zavzivanje in b) konec. V podobnih izdajah je uglasbena navadno tudi »vera«, a v tej maši je g. skladatelj namenoma izpustil ta spev, ker bi sicer kakoga organista vtegnila motiti skušnjava, da bi te slovenske napeve rabil tudi pri peti sv. maši. Ta maša, pa ni nikakor navadno, vsakdanje delo, kakoršnih imamo veliko, temuč g. skladatelj je hotel s tem delom podati našim pevskim zborom efektno, slovesno mašo, in to je po mojih mislih tudi dosegel. Kako lepo se menjujejo v tej maši sedaj šveteroglasni zbori, sedaj ljubki samospevi, sedaj zopet krepki »unisono«, vmes pa kratke medigre in prehodit! V 4. točki naletimo tudi na jako hvalno ležno fugeto. Posebno zanimiv je 3. spev na čast sv. Ceciliji. Po kratki predigri pričenja alt solo z lepo izraženim vprašanjem: »Razlega mar se nebeščanev himna...?«; podobno vprašanje zastavlja na to sopran solo; a odgovarja jima zbor v mogočnih harmonijah: »To orgelj so veličastni glasovi...« Na to nastopi sv. Cecilija ket sopran solo, a spev skonda zopet zbor v veličastnih akordih. Ta skladba bi bila porabna tudi zunaj cerkve pri kaki slovesnosti na čast sv. Ceciliji. V tej skladbi — kakor tudi v celi maši — ni nikakih posebnih težkoč; zlasti zboru je naloga zelo olajšana s tem, da velik del pripada solistom. Brez dvoma se bo ta maša priljubila našim pevskim zborom, kakor se jim je priljubila tudi istega skladatelja latinska maša na čast sv. Ceciliji. Sezite torej, organisti, urno po njej, da jo boste proizvajali morda že na praznik sv. Cecilije, ako ne cele, pa vsaj n. pr. krasno pesem na čast sv. Ceciliji. Posamezni glasovi niso izšli; partitura pa se dobiva po kroni pri g. skladatelju in v »Katališki bukvarni«.

Fr. F. & *

* Nove orglje je v Leskovcu pri Krškem blagoslovil pretečeno nedeljo preč. g.

stolni kanonik Tom. Kajdiž in imel slavnosti prav primeren govor. Orglje je postavil mariborski orgljarski mojster Jož Brandl in je to njegovo 32. delo. Ima dvanajst pojočih spremenov na dveh manu alib. Ker je cerkev nizka, postavljen je meh posebej v stranski ladiji in poleg njega tudi pedal; drugi spremenil so v orgljar. omari. V obče so orglje dobre, izdelane lepo in iz dobrega materiala, v pnevmatičnem zistamu, v zvezi s stožci. Tudi intonacija je dobra, miksture plemenite; principal bi znal biti bolj kremenit, gamba bolj tesne menzure, ker njen ton že bolj spominja na jezičnike. Ker se gamba rabi skoro zmirom, dobe orglje prežretek orhestralnih glas. — Spremeni se pri teh orgljah ved ne odpirajo z vlaki, marveč je nad drugim manualom še ena klavijatura, s katero se odpirajo in zapirajo pojedini spremenil. Orglje stanejo 4.700 K in so vredne tega denarja.

Razne stvari.
Najnovejše od raznih strani
Nove poštne znamke dobi Italija. — Mačeha morilka. Soprog učitelja v kaznilnici Suben pri Lincu je vrgla v reko lno otroka, kateremu je bila mačeha. — Za angleško ekspedici jo v Tibet je vse pripravljeno. — Velika stavka. Vsi zidarski delavci v Opatiji in okolici so pričeli stavkati. De lavci zahtevajo 20% zboljšanje plače. — Proti židom v Rusiji. Ruska vlada je prepovedala bolne žide sprejemati na klini kah v Moskvi in bivati v zdraviliščih na Krimu. na Kavkazu in v raznih morskah ko pališih. — Prvi parobrod s iz selniki. parnik »Ausaria«, je odplul iz Trsta predvčeršnjim. — Nem ški cesar je podaril sultanu štiri krasne konje. Čemu neki?

Društva.
(Radeški diletantje) prirede na Martinovo nedeljo, dne 15. t. m., v dvo rani »Narodnega doma« v Radečah ob pol 8. zvečer veselico z naslednjim vspešdom: 1. »Bratrance«, burka v 1. dej. 2. »Eno uro doktor«, veseligr v 1. dejanju. Velečislano občinstvo se uljudno vabi, da se v obilnem številu odzove vabilu.

Telefonska in brzojavna poročila.
Radovljica, 12. novembra. Včeraj je iz ječe novega sodišča ubežal neki Makedonec, delavec v Bohinju. Z žlico in žeblijem je prevrtal zid tik okna, prišel na dvorišče in po drogu na prosto. Bil je menda prvi zaprt in pokazal, kako močan je novi zid.
Dunaj, 12. nov. Načelnikom komi sije za avstrijsko razstavo v St. Louisu je imenovan grof Harrach.
Dunaj, 12. novembra. Sinoči se je zdravje ministru Hartlu obrnilo na bolje.
Dunaj, 12. nov. Ponoči se na učnemu ministru bolezen ni shujšala; cesar je zjutraj vprašal, kako se mi nister počuti. Družina ministrova je zbrana pri bolniku.
Reka, 12. novembra. Mej turškim konzulom in avstrijskim peročnikom se je vršil dvoboj. Konzulov revolver se ni sprožil, poročnikova kroglja pa je ne varno zadela voditelja dvoboja.
Reka, 12. novembra. Neki parnik je pri Kraljeviici zadel ob jadnik »Usmena«, ki se je takoj potopil; mornarji so se rešili.
Zader, 12. nov. Tukaj se govori, da odstopi ces. namestnik baron Handl, ker je dež. zbor soglasno odklonil vladni jezikovni načrt.
Mec, 12. nov. Poročnik Bilse, ki je v romanu osramotil častnike svojega pelka v Farbachu, je obsojen na 6 me secev ječe.
London, 12. novembra. Iz Tientsina poročajo, da so ruske čete zapustile Ko rejo. Iz Tokia pa prihaja vest, da voj ska mej Rusijo in Japonsko ni še iz ključena, ako Rusi ne umaknejo armade tudi iz Mandžurije.

Meteorologično poročilo.
Višina nad morjem 806.2 m, srednji sračni tlak 736.0 mm

d	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra. v mm.	Tempe- ratura po Celsiju	Veterev.	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
11	9. zveč.	739.4	2.2	sl. svzh.	jasno	
12	7. zjutr.	741.3	—1.4	sl. jzah.	megla	0.6
	2. popol.	740.4	4.0	brezvetr.	jasno	

Srednja včerajšnja temperatura 1.9°, normale 4.6°

Dunajska borza
dné 11. novembra

Skupni državni dolg v notah	100.45
Skupni državni dolg v srebru	100.35
Avstrijska zlata renta 4%	120.55
Avstrijska kronska renta 4%	100.45
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	92.60
Ogrska zlata renta 4%	118.50
Ogrska kronska renta 4%	98.20
Ogrska inv. renta 3 1/2%	89.60
Avstro-ogrsko bančne delnice	161.14
Kreditne delnice	688.25
London vista	239.61
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v	117.22 1/2
20 mark	23.45
20 frankov	19.66
Italijanski bankovci	95.30
C. kr. cekini	11.83

Lak za šolske table, non plus
goči tako lahko pisanje, kakor na skrilj. Dobiva se pri tvrdki **BRATAEBERL** v Ljubljani, Franči škanske ulice. 524 21 11—3
Vnanja naročila proti povzetju.

Kdor veliko sedi in nima prilike, s pridnim izprehajanjem ali kakim športom delavnost želodca pospeševati, mu je namestilo dobroznana Rogaška slatina »Templjev vrelec« z vinom, Styria vrelec čist pospešuje ték in prebavljenje želodca. 1467 6—1

Police (stelaže)
prikladne za skladišče, dobro ohranjene, se kupijo. Več pove upravništvo našega lista. 1482 3—1
Ljubitej čaše dobrega čaja zahteva povsodi najfinejši in najboljši čaj sveta
INDRA TEA
Melanža iz najfinejšega kitskega, indijskega in cej lonskega čaja. Pristen le v izvornih zavojih. — Glavna zaloga pri: **Josip Ančik, lekarnar v Ribnici.** 1252 26—10

Vinski semenj
1487 1—1 v Metliki
ki je bil v »Kmetovalcu« naznanjen na dan 15. novembra, se preloži na 22. novembra t. l.
Kmetijska podružnica v Metliki, dne 11. nov. 1903.

Izurjeni mizararski pomočniki
(za izdelovanje pohišt a) se sprejmó takoj na Dunaju v tovarni za pohištvo, VII., Mariahilferstrasse 36. 1481 2—2

Najnižje cene. Največji izbor. 423 32

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Vabilo 1485 1—1
na
izvanredni občni zbor
hranilnice in posojilnice v Cerkljah,
reg zadruge z neomejeno zavezo
ki se bo vršil
v nedeljo, dné 29. novembra
ob pol 3 uri popoldne v hranilničnih prostorih s sledečim dnevnim redom:
1. Volitev novega odbora.
V slučaju nesklepčnosti čez pol ure ob vsaki vdeležbi.
Hranilnica in posojilnica v Cerkljah dne 11. nov. 1903.
Odbor. 796 100—43

Zahtevajte
brezplačno in franko
moj ilustrovani cenik z več ko 600 podobami
ur, zlatega in srebrnega blaga
in godbenih reči
HANNS KONRAD
Nik.-rem. ura gl. 2.50
3.—, 3.50. Za vanko
uro 3 leta pism. jam.
tovarna za ure in izvozna trgovina
Most št. 520, Češko.

Razpisuje se služba organista in cerkvenika
na Prežganjem pri Litlji.
Dohodki 440—500 kron v denarju, prosto stanovanje, 1/4 posestva in gostilna. Prosilci naj se oglašijo pri cerkvenem predstojništvu. 1486 2—1

Gostilničarji pozor!
Ivan Gašparini,
lastnik vinograda, Višnja v Istri
skladišče in prodaja na debelo
v Kamniku, Šutna št. 22,
priporoča
svoja domača izvrstna namizna, dezertna, krvna, črna, rudeča in bela istrijska vina.
Razpošilja se v posodah po 100, 300 in 600 litrov.
Vzorci in ceniki zastoj in poštine prosto. 1455 3—2

Janeza Irdine
zbranih spisov
je pravkar izšla prva knjiga:
Bahovi
buzarji in Iliri.
Prezanimiva epizoda iz južno-slovanske zgodovine.
Knjiga, važna za vsakega za vednega Slovenca.
Cena 4 3—, po pošti 4 3.20.
Založil **L. Schwentner**
v Ljubljani. 1651 29

Prednaznanilo.
V teku enega tedna otvori v Ljubljani na Mestnem trgu št. 25, poprej Goričnik & Ledenig, tvrdka
A. Primožič
ново trgovino z modnim in manufakturnim blagom,
s povse novo nabavljenim solidnim blagom, ki bo pa poleg tega kot novost vodila oddelek za priložnostne predmete, kjer se bodo prodajali le ostanki in blago za razne prilike, kar bo vse-kako z zadovoljstvom pozdravil velik del slavnega p. n. občinstva, posebno pa ob nakupovanju božičnih potrebščin. 1459 2
V tem oddelku nahajala se bo tudi ostala zaloga »pri Amerikancu«.
Pripomniti je še, da se bo vodila velika zaloga blaga za obleke za dame in gospode, svilenine, baržuna, platna in bombaževine, perila za gospode in dame, kravat, dežnikov, preprog, posteljne oprave, zastorov, modercev in pletenine itd., ki se razstavijo v prihodnjih dneh.

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zgube pri zrebanjih, pri izrebanju najmanj-sega dobitka. — Promese za vsako zrebanje.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurznih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnio. 134 259